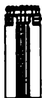

BIBLIOTH. PUBL. GANDAV. D.D.F.A.V. HAGHEN
VIVAS EN
MOI

Aurelii Prudentii,

CLEMENTIS, VIRI CONSVLAR.

Inter Christianos facūdissimi poetæ,
Hymnorum Cathemerinon
Liber.

Pax optima rerū, quas homini nouisse datū est

Pax vna triumphis innumeris potior.

Aurelii Prudentii,

CLEMENTIS, VIRI CONSVLAR.

Inter Christianos facūdissimi poetæ, in librum Cathemerinon .i. diurnarū rerū opus

PRÆFATIO.

Ode tricolos tristrophos. Primus versus vulgo dictus glyconicus dimeter, constans Choriambo inter partes ionici a maiore, Secundus trimeter acatalecticus, constans duobus Choriambis inter partes ionici a maiore, Tertius tetrameter, constãs tribus Choriambis inter partes eiusdem ionici, Hoc modo.

– – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ ∪

PEr quinquennia iam decem
Ni fallor, fuimus, septimus insuper
Annū cardo rotat, dum fruimur sole volubili.
Instat terminus, & diem
Vicinum senio iam deus applicat.
Quid nos vtile tanti spatio temporis egimus?
Ætas prima crepantibus
Fleuit sub ferulis. Mox docuit toga
Infectum vitijs falsa loqui, non sine crimine.
Tum lasciua proteruitas,
Ac luxus petulans (heu pudet, ac piget)
Fœdauit iuuenē nequitiæ sordibus, ac luto.

Exin A ij.

Exin iurgia turbidos
Armarunt animos, & male pertinax
Vincendi studium subiacuit casibus asperis.
Bis legum moderamine
Frenos nobilium reximus vrbium,
Ius ciuile bonis reddidimus, terruimus reos
Tandem militiæ gradu
Euectum pietas principis extulit,
Assũptũ propius stare iubẽs ordine proximo,
Hec dum vita volans agit,
Inrepsit subito canities seni
Oblitum veteris me Saliȩ consulis arguens,
Sub quo prima dies mihi,
Quàm multas hyemes voluerit, & rosas
Pratis post glaciȩ reddiderit, nix capitis probat.
Nunquid talia proderunt
Carnis post obitum vel bona, vel mala:
Cũ iã quicq̃d id est quod fuerã, mors aboleuerit.
Dicendum mihi quisquis es,
Mundum, quem coluit, mens tua perdidit,
Non sũt illa Dei, quæ studuit, cuius habeberis:
Atqui fine sub vltimo
Peccatrix anima stultitiam exuat,
Saltẽ voce Deum concelebret, si meritis nequit
Hymnis continuet dies,
Nec nox vlla vacet, quin Dominum canat.

Pug.

Pugnet contra hæreses, catholicã discutiat fidẽ,
Conculcet sacra gentium,
Labem Roma tuis inferat idolis,
Carmẽ martyribus deuoueat, laudet apostolos.
Hæc dum scribo, vel eloquor,
Vinclis ò utinam corporis emicem
Liber, quò tulerit lingua sono mobilis vltimo.

HYMNUS AD GALLICANTUM.

Carmen dimetrum, Iambicum, Acatalecticũ, Vulgus Archilocicum vocat, recipiens locis imparibus Spondeum, & nonnunquam Anapæstum: paribus vero Iambũ, & nõnunquã Tribrachum, quod artis esse docet diuus Augustinus, hoc modo.

— — ∪ — — — ∪ —

Les diei nuncius
Lucem propinquam præcinit,
Nos excitator mentium
Iam Christus ad vitam vocat.
Auferte clamat lectulos,
Ægros, soporos, desides,
Castique, recti, ac sobrij
Vigilate iam sum proximus.
Post solis ortum fulgidi
Serum est cubile spernere,
Ni parte noctis addita
Tempus labori adieceris.

Vox ista, qua strepunt aues
Stantes sub ipso culmine
Pauloante quàm lux emicet,
Nostri figura est Iudicis.
Tectos tenebris horridis,
Stratisque opertos segnibus,
Suadet quietem linquere
Iam iamque venturo die.
Vt quum coruscis flatibus
Aurora cœlum sparserit,
Omnes labore exercitos
Confirmet ad spem luminis.
Hic somnus ad tempus datus,
Est forma mortis perpetis,
Peccata ceu nox horrida
Cogunt iacere ac stertere.
Sed vox ab alto culmine
Christi monentis præmonet,
Adesse iam lucem prope,
Ne mens sopori seruiat.
Ne somnus vsque ad terminos
Vitæ socordis, opprimat
Pectus sepultum crimine,
Et lucis oblitum suæ.
Ferunt vagantes dæmonas
Lætos tenebris noctium,

Gallo

Gallo canente exterritos
  Sparsim timere, & cedere.
Inuisa nam vicinitas
  Lucis, salutis, numinis,
  Rupto tenebrarum situ
  Noctis fugat satellites.
Hoc esse signum præscii
  Norunt repromissæ spei,
  Qua nos soporis liberi
  Speramus aduentum Dei.
Quæ vis sit huius alitis,
  Saluator ostendit Petro,
  Ter antequàm gallus canat,
  Sese negandum prædicans.
Fit nãque peccator prius peccatum
  Quàm preco lucis proximæ
  Illustret humanum genus,
  Finemque peccandi ferat.
Fleuit negator denique
  Ex ore prolapsum nefas,
  Cum mens maneret innocens,
  Animusque seruaret fidem.
Nec tale quicquam postea
  Lingua loquutus lubrica est,
  Cantuque galli cognito,
  Peccare iustus destitit.

Inde est quod omnes credimus,
Illo quietis tempore,
Quo gallus exultans canit,
Christum redisse ex inferis.
Tunc mortis oppressus vigor,
Tunc lex subacta est tartari,
Tunc vis diei fortior
Noctem coegit cedere.
Iamiam quiescant improba,
Iam culpa furua obdormiat,
Iam noxa lethalis suum
Perpessa somnum, marceat.
Vigil vicissim spiritus
Quodcunque restat temporis
Dum meta noctis clauditur,
Stans, ac laborans excubet.
Iesum ciamus vocibus,
Flentes, precantes, sobrij,
Intenta supplicatio
Dormire cor mundum vetat.
Sat conuolutis artubus
Sensum profunda obliuio
Pressit, grauauit, obruit
Vanis vagantem somnijs.
Sunt nempe falsa & friuola,
Quæ mundiali gloria

Ceu

Ceu dormientes egimus,
Vigilemus, hic est veritas.
Aurum, voluptas, gaudium,
Opes, honores, prospera,
Quæcunque nos inflant mala,
Fit mane, nil sunt omnia.
Tu Christe somnum disiice,
Tu rumpe noctis vincula,
Tu solue peccatum vetus,
Nouumque lumen ingere.

HYMNVS MATVTINVS

Carminis ratio eadem est, quæ superioris

NOx, & tenebræ, & nubila,
Confusa mundi, & turbida,
Lux intrat, albescit polus,
Christus venit, discedite.
Caligo terræ scinditur
Percussa solis spiculo,
Rebusque iam color redit,
Vultu nitentis syderis.
Sic nostra mox obscuritas,
Fraudisque pectus conscium,
Ruptis retectum nubibus,
Regnante pallescit Deo.

Tunc non licebit claudere,
Quod quiſque fuſcum cogitat,
Sed mane clareſcent nouo
Secreta mentis prodita.
Fur ante lucem ſqualido
Impune peccat tempore,
Sed lux dolis contraria
Latére furtum non ſinit.
Verſuta fraus,& callida,
Amat tenebris obtegi,
Aptamque noctem turpibus
Adulter occultus fouet.
Sol ecce ſurgit igneus
Piget, pudeſcit, pœnitet,
Nec teſte quiſquam lumine
Peccare conſtanter poteſt.
Quis mane ſumptis nequiter
Non erubeſcit poculis,
Cum ſit libido temperans,
Caſtumque nugator ſapit?
Nunc nunc ſeuerum viuitur,
Nunc nemo tentat ludicrum;
Inepta nunc omnes ſua
Vultu colorant ſerio.
Hæc hora cunctis vtilis
Qua quiſque, quòd ſtudet, gerat,

Miles, togatus, nauita,
Opifex, arator, institor.
Illum forensis gloria,
Hunc triste raptat classicum,
Mercator hinc, ac rusticus
Auara suspirant lucra.
At nos lucelli, ac fœnoris
Fandique prorsus nescij,
Nec arte fortes bellica,
Te christe solum nouimus.
Te mente pura, & simplici,
Te voce, te cantu pio,
Rogare curuato genu
Flendo, & canendo discimus.
His nos lucramur quæstibus,
Hac arte tantum viuimus,
Hæc inchoamus munera,
Quum sol resurgens emicat.
Intende nostris sensibus,
Vitamque totam dispice,
Sunt multa fucis illita,
Quæ luce purgentur tua.
Durare nos tales iube,
Quales remotis sordibus
Nitere pridem iusseras,
Iordane tinctos flumine.

O Crucifer bone lucisator.
Omniparens pie, verbigena.
Ædite corpore virgineo,
Sedprius in genitore potens,
Astra, solum, mare quam fierent:
Huc nitido precor intuitu,
Flecte salutiferam faciem,
Fronte serenus: & inradia,
Nominis vt sub honore tui
Has epulas liceat capere.
Te sine dulce nihil domine,
Nec iuuat ore quid appetere,
Pocula ni prius, atque cibos
Christe tuus fauor imbuerit,
Omnia sanctificante fide.
Fercula nostra deum sapiant,
Christus & influat in pateras,
Seria, ludicra, verba, iocos,
Denique quod sumus, aut agimus
Trina superna regat pietas.
Hic mihi nulla rosæ spolia,
Nullus aromate fragrat odor,
Sed liquor influit ambrosius,
Nectareamque fidem redolet
Fusus ab vsque patris gremio.

Sperne

Sperne camœna leues hederas,
Cingere tempora quis solita es.
Sertaque mystica dactylico
Texere docta, liga strophio
Laude Dei redimita comas.
Quod generosa potest anima,
Lucis & ætheris indigena,
Soluere dignius obsequium,
Quam data munera si recinat
Artificem modulata suum?
Ipse homini quia cuncta dedit,
Quæ capimus dominante manu,
Quæ polus, aut humus, aut pelagus
Aere, gurgite, rure, creant,
Hæc mihi subdidit, & sibi me.
Callidus inlaqueat volucres
Aut pedicis dolus, aut maculis,
Inlita glutine corticeo
vimina plumigeram seriem
Impediunt, & abire vetant.
Ecce per æquora fluctiuagos
Texta greges sinuosa trahunt.
Piscis item sequitur calamum,
Raptus acumine vulnifico
Credula saucius ora cibo.
Fundit opes ager ingenuas,

Diues

Diues aristiferæ segetis,
Hic ybi vitea pampineo
Brachia palmite luxuriant,
Pacis alumna vbi bacca viret.
Hæc opulentia Christicolis
Seruit, & omnia suppeditat.
Absit enim procul illa fames
Cædibus vt pecudum, libeat
Sanguineas lacerare dapes.
Sint fera gentibus indomitis
Prandia, de nece quadrupedum
Nos oleris coma, nos siliqua
Fœta legumine multimodo
Pauerit innocuis epulis.
Spumea mulctra gerunt niueos
Vbere de gemino latices,
Perque coagula densa liquor,
In solidum coit, & fragili
Lac tenerum premitur calatho.
Mella recens mihi Cecropia
Nectare sudat olente fauus,
Hæc opifex apis aerio
Rore liquet, tenuique thymo,
Nexilis inscia connubij.
Hinc quoque pomiferi nemoris
Munera mitia prouenɪunt,

Arbor

Arbor onus tremefacta suum
Deciduo grauis imbre pluit,
Puniceosque iacit cumulos.
Quæ veterum tuba, quæve lyra
Flatibus incita, vel fidibus.
Diuitis omnipotentis opus
Quæque fruenda patent homini,
Laudibus æquiparare queat?
Te Pater optime mane nouo,
Solis & orbita cum media est,
Te quoque luce sub occidua
Sumere cum monet hora cibum,
Nostra Deus canet harmonia.
Quod calet halitus interior,
Corde quod abdita vena tremit,
Pulsat & incita quod resonans
Lingua sub ore latens caueam,
Laus superi patris esto mihi.
Nos igitur tua sancta manus
Cespite composuit madido,
Effigiem meditata suam,
Vtque foret rata materies,
Flauit & indidit ore animam.
Tunc per amœna vireta iubet
Frondicomis habitare locis,
Ver vbi perpetuum redolet,

Prataque multicolora latex
Quadrifluo celer amne rigat.
Hæc tibi nunc famulentur ait,
V sibus omnia dedo tuis,
Sed tamen aspera mortifero
Stipite carpere poma veto,
Qui medio viret in nemore.
Hic draco perfidus indocile
Virginis inlicit ingenium,
Vt socium malesuada virum
Mandere cogeret ex vetitis,
Ipsa pari peritura modo,
Corpora mutua nosse nefas,
Post epulas inoperta vident
Lubricus error & erubuit:
Tegmina suta parant foliis,
Dedecus vt pudor occuleret.
Conscia culpa Deum pauitans
Sede pia procul exigitur.
Innuba fœmina quæ fuerat,
Coniugis excipit imperium,
Fœdera tristia iussa pati.
Autor & ipse doli Coluber
Plectitur improbus, vt mulier
Colla trilinguia calce terat,
Sic coluber muliebre solum

Suspi.

Suspicit, atque virum mulier.
His ducibus vitiosa dehinc
Posteritas ruit in facinus,
Dumque rudes imitatur auos,
Fasque, nefasque simul glomerans
Impia crimina morte luit.
Ecce venit noua progenies,
Æthere proditus alter homo,
Non luteus, velut ille prius:
Sed Deus ipse gerens hominem,
Corporeisque carens vitijs,
Fit caro viuida sermo patris,
Numine quem rutilante grauis
Non thalamo, neque iure tori,
Nec genialibus illecebris
Intemerata puella parit.
Hoc odium vetus illud erat,
Hoc erat aspidis atque hominis
Digladiabile dissidium,
Quod modo cernua fœmineis
Vipera proteritur pedibus.
Edere namque Deum merita
Omnia virgo venena domat,
Tractibus anguis inexplicitis
Virus inerme piger reuomit,
Gramine concolor in viridi.

Quæ B ij.

Quæ feritas modo non trepidat,
Territa de grege candidulo?
Impauidas lupus inter oues
Tristis obambulat, & rabidum
Sanguinis immemor os cohibet.
Agnus enim vice mirifica
Ecce leonibus imperitat,
Exagitansque truces aquilas
Per vaga nubila, perque notos
Sydere lapsa columba fugat.
Tu mihi Christe columba potens,
Sanguine pasta cui cedit auis,
Tu niueus per ouile tuum
Agnus hiare lupum prohibes,
Sub iuga tigridis ora premens,
Da locuples Deus hoc famulis
Rite precantibus, vt tenui
Membra cibo recreata leuent,
Neu piger immodicis dapibus
Viscera tensa grauet stomachus.
Haustus amarus abesto procul,
Nec libeat tetigisse manu
Exitiale quid, aut vetitum,
Gustus & ipse modum teneat,
Sospitet vt iecur incolume.
Sit satis anguibus horrificis,

Liba

Liba quod impia corporibus
Ah miseram peperere necem.
Sufficiat semel ob facinus
Plasma Dei potuisse mori.
Oris opus, vigor igneolus
Non moritur, quia flante Deo
Compositus, superoque fluens
De solio patris artificis,
Vim liquidæ rationis habet.
Viscera mortua, quinetiam
Post obitum reparare datur,
Eque suis iterum tumulis
Prisca renascitur effigies,
Puluereo coeunte situ.
Credo equidem neque vana fides,
Corpora viuere more animæ:
Nam modo corporeum memini
De phlegethonte gradu facili
Ad superos remeasse Deum.
Spes eadem mea membra manet,
Quæ redolentia funereo
Iussa quiescere sarcophago.
Dux parili rediuiuus humo
Ignea Christus ad astra vocat.

HYMNVS POST CIBVM.

Carmen trimetrum, vulgo dictum phaleciū, hendecasyllab: constans regulariter molossi partibus & choriambo cum diambo.

ambo, hoc modo.

PAſtis viſceribus, ciboque ſumpto,
Quem lex corporis imbecilla poſcit,
Laudem lingua Deo patri rependat.
Patri, qui Cherubim ſedile ſacrum,
Necnon & Seraphim ſuum ſupremo
Subnixus ſolio tenet, regitque.
Hic eſt quem ſabaoth Deum vocamus,
Expers principij, carenſque fine,
Rerum conditor, & repertor orbis.
Fons vitæ liquida fluens ab arce,
Infuſor fidei, ſator pudoris,
Mortis perdomitor, ſalutis autor,
Omnes quod ſumus, aut vigemus inde eſt,
Regnat ſpiritus ille ſempiternus,
A Chriſto ſimul & parente miſſus.
Intrat pectora candidus pudica,
Quæ templi vice conſecrata rident,
Poſtquam combiberint Deum medullis.
Sed ſiquid vitij, dolive naſci
Intra viſcera iam dicata ſenſit,
Ceu ſpurcum, refugit celer ſacellum
Tetrum fragrat enim vapore craſſo
Horror conſcius æſtuante culpa,
Offenſumque bonum niger repellit.
Nec ſolus pudor, innocenſque votum,

Templum

Templum conſtituunt perenne Chriſto
In cordis medij ſinu, ac receſſu.
Sed ne crapula ferueat cauendum eſt,
Quæ ſedem fidei cibis refertam
Vſque ad congeriem coarctet intus.
Partis victibus expedita corda
Infuſum melius Deum receptant,
Hic paſtus animæ eſt, ſaporq; verus.
Sed nos tu gemino fouens paratu,
Artus, atque animas vtroque paſtu
Confirmas pater, ac vigore comples.
Sic olim tua præcluens poteſtas,
Inter raucisonos ſitum leones
Illapſis dapibus virum refouit.
Illum fuſile numen execrantem,
Et curuare caput ſub expolita
Æris materia nefas putantem,
Plebs diræ Babylonis, ac tyrannus
Morti ſubdiderant, feris dicarant,
Sæuis protinus hauſtibus vorandum.
O ſemper pietas, fideſque tuta,
Lambunt indomiti virum leones,
Intactumque Dei tremunt alumnum.
Aſtant cominus, & iubas reponunt,
Manſueſcit rabies, fameque blanda
Prædam rictibus ambit incruentis

Sed cum tenderet ad superna palmas,
Expertumq; sibi Deum rogaret,
Clausus iugiter, indigensque victu.
Iussus nuncius aduolare terris,
Qui pastum famulo daret probato,
Raptim desilit obsequente mundo.
Cernit forte procul dapes inemptas,
Quas messoribus Abbacuc propheta
Agresti bonus exhibebat arte.
Huius cæsarie manu prehensa,
Plenis sicut erat grauem canistris
Suspensum rapit & vehit per auras.
Tum raptus simul ipse, prandiumque
Sensim labitur in lacum leonum,
Et quas tunc epulas gerebat, offert.
Sumas lætus ait, libensque carpas
Quæ summus pater, angelusque Christi
Mittunt liba tibi sub hoc periclo.
His sumptis, Danielus excitauit
In cœlum faciem, ciboque fortis
Amen reddidit, alleluia dixit.
Sic nos muneribus tuis refecti,
Largitor Deus omnium bonorum,
Grates reddimus & sacramus hymnos.
Tu nos tristifico velut tyranno,
Mundi scilicet impotentis actu

Con.

Conclusos regis, & feram repellis.
Quæ circumfremit, ac vorare tentat,
Insanos acuens furore dentes,
Cum te summe Deus precemur vnum.
Vexamur premimur, malis rotamur,
Oderunt, lacerant, trahunt, lacessunt,
Iuncta est suppliciis fides iniquis.
Nec desit tamen anxiis medela:
Nam languente trucis leonis ira,
Illapsæ superingeruntur escæ.
Quas si quis sitienter hauriendo
Non gustu tenui, sed ore pleno,
Internis velit implicare venis,
Hic sancto satiatus ex propheta,
Iustorum capiet cibos virorum,
Qui fructum Domino metunt perenni.
Nil est dulcius ac magis saporum,
Nil quod plus hominem iuuare posſit,
Quàm vatis pia præcinentis orsa.
His sumptis licet insolens potestas
Prauum iudicet, inrogetque mortem:
Impasti licet inruant leones,
Nos semper Dominum patrem fatentes,
In te Christe Deus loquemur vnum,
Constanterque tuam crucem feremus.

HYMNVS ad incensum cerei paschalis

Carmen trimetrum acatalecticum, cōstans duobus choriā-bis inter partes ionici a maiore, Hoc modo.

– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ ∪

INuentor rutili dux bone luminis,
Qui certis vicibus tempora diuidis,
Merso Sole chaos ingruit horridum,
Lucem Christe tuis redde fidelibus.
Quamuis innumero sydere regiam,
Lunarique polum lampade pinxeris.
Incussu silicis lumina nos tamen
Monstras saxigeno semine quærere.
Ne nesciret homo spem sibi luminis
In Christi solido corpore conditam,
Qui dici stabilem se voluit petram,
Nostris igniculis vnde genus venit.
Pinguis quos olei rore madentibus
Lychnis aut facibus pascimus aridis,
Quin & fila fauis scirpea floreis
Presso melle prius collita fingimus.

Viuax

Viuax flamma viget, seu caua testula
Succum linteolo suggerit ebrio,
Seu pinus piceam fert alimoniam,
Seu ceram teretem stuppa calens bibit.
Nectar de liquido vertice feruidum
Guttatim lachrymis stillat olentibus,
Ambustum quoniam vis facit ignea
Imbrem de madido flere cacumine.
Splendent ergo tuis muneribus pater
Flammis mobilibus scilicet atria,
Absentemque diem lux agit æmula,
Quam nox cum lacero victa fugit peplo.
Sed quis non rapidi luminis arduam,
Manantemque Deo cernat originem?
Moses nempe Deum spinifero in rubo
Vidit conspicuo lumine flammeum.
Felix qui meruit sentibus in sacris
Cœlestis folii visere Principem,
Iussus nexa pedum vincula soluere,
Ne sanctum inuolucris pollueret locum.
Hunc ignem populus sanguinis inclyti
Maiorum meritis tutus, & impotens
Suetus sub dominis viuere barbaris,
Iam liber sequitur longa per auia;
Qua gressum tulerant, castraque cerulæ
Noctis per medium concita mouerant,

Plebem

Plebem peruigilem fulgure præuio
Ducebat radius sole micantior.
Sed rex Niliaci littoris, inuido
Feruens felle, iubet præualidam manū
In bellum rabidis ire cohortibus,
Ferratasque acies clangere classicum.
Sumunt arma viri, seque minacibus
Accingunt gladiis, triste canit tuba,
Hic fidit iaculis, ille volantia
Præfigit calamis spicula Gnosiis.
Densatur cuneis turba pedestribus,
Currus pars, & equos & volucres rotas
Conscendunt celeres, signaque bellica
Prætendunt tumidis clara draconibus.
Hinc iam seruitii nescia pristini
Gens Pelusiacis vsta vaporibus,
Tandem purpurei gurgitis hospita
Rubris littoribus fessa resederat.
Hostis dirus adest cum duce perfido,
Infert & validis prælia viribus,
Moses porro suos in mare præcipit
Constans intrepidis tendere gressibus.
Præbent rupta locum stagna viantibus,
Riparum in faciem peruia, sistitur
Circumstans vitreis vnda liquoribus,
Dum plebs sub bifido permeat æquore.

Pubes

Pubes quinetiam decolor asperis
Irritata odijs, rege sub impio,
Hebræum sitiens fundere sanguinem
Audet se pelago credere concauo.
Ibant præcipiti turbine percita
Fluctus per medios agmina regia.
Sed confusa dehinc vnda reuoluitur
In semet reuolans gurgite confluo.
Currus tunc, & equos, telaq; naufraga,
Ipsos & proceres, & vaga corpora
Nigrorum videas nare satellitum,
Arcis iustitium triste tirannicæ.
Quæ tandem poterit lingua retexere
Laudes Christe tuas? qui domita pharon
Plagis multimodis cedere Præsuli
Cogis iustitiæ, vindice dextera.
Qui pontum rapidis æstibus inuium
Persultare vetas, vt refluo in salo
Securus pateat te duce transitus,
Et mox vnda rapax vt voret impios.
Cui ieiuna viæ saxa madentibus
Exundant scatebris, & latices nouos
Fundit scissa silex, quæ sitientibus
Dat potum populis axe sub igneo.
Instar fellis aqua tristifico in lacu
Fit ligni venia mel velut atticum,

Lignum

Lignũ eſt, quo ſapiunt aſpera dulcius,
Nam præfixa cruci ſpes hominũ viget.
Implet caſtra cibus tunc quoque ninguidus,
Illabens gelida grandine denſius,
His menſas epulis, hac dape conſtruunt,
Quam dat ſydereo Chriſtus ab æthere.
Nec non imbrifero ventus anhelitu
Craſſa nube leues inuehit alites,
Quæ diſſata in humum, cum ſemel agmina
Fluxerunt, reduci non reuolant fuga.
Hæc olim patribus præmia contulit
Inſignis pietas numinis vnici,
Cuius ſubſidio nos quoque veſcimur,
Paſcentes dapibus pectora myſticis.
Feſſos ille vocat per freta ſeculi,
Diſciſſis populum turbinibus regens,
Raptataſque animas mille laboribus
Iuſtorum in patriam ſcandere præcipit.
Illic purpureis tecta roſariis
Omnis fragrat humus, caltaque pinguia
Et molles violas, & tenues crocos
Fundit fonticulis vnda fugacibus.
Illic & gracili balſama ſurculo
Deſudata fluunt, raraque cinnama
Spirant, & folium, fonte quod abdito
Prælabens fluuius portat in exitum.

Fœli

Fœlices animæ prata per herbida
Concentu parili ſuaue ſonantibus
Hymnorũ modulis dulce canunt melos,
Calcant & pedibus lilia candidis.
Sunt & ſpiritibus ſæpe nocentibus
Pœnarum celebres ſub ſtyge feriæ.
Illa nocte ſacer qua rediit Deus,
Stagnis ad ſuperos ex Acheronticis.
Non ſicut tenebras de face fulgida
Surgens Oceano lucifer imbuit.
Sed terris domini de cruce triſtibus
Maior ſole nouum reſtituens diem.
Marcent ſuppliciis tartara mitibus,
Exultatque ſui carceris ocio,
Vmbrarum populus, liber ab ignibus,
Nec feruent ſolito flumina ſulphure.
Nos feſtis trahimus per pia gaudia
Noctem conciliis, votaque proſpera
Certatim vigili congerimus prece,
Extructoque agimus liba ſacrario.
Pendent mobilibus lumina funibus,
Quæ ſuffixa micant per laquearia,
Et de languidulis fota natatibus
Lucem perſpicuo flamma iacit vitro.
Credas ſtelligeram deſuper aream
Ornatam geminis ſtare trionibus.

Et qua bosphoreum temo regit iugum
Passim purpureos spargier hesperos.
O res digna Deus, quam tibi roscidæ
Noctis principio grex tuus offerat,
Lucem, qua tribuis nil preciosius
Lucem, qua reliqua præmia cernimus.
Tu lux vera oculis, lux quoque sensibus,
Intus tu speculum, tu speculum foris,
Lumen, quod famulans offero, suscipe,
Tinctum pacifici chrismatis vnguine.
Per Christum genitum summe pater tuum,
In quo visibilis stat tibi gloria,
Qui noster dominus, qui tuus vnicus
Spirat de patrio corde paraclitum.
Per quem splendor, honos, laus, sapientia,
Maiestas, bonitas, & pietas tua
Regnum continuat numine triplici,
Texens perpetuis secula seculis.

HIMNVS ANTE SOMNVM.

Carmen dimetrum acatalecticum, constans tribus plenis pedibus & semipede, vulgus anacreonticū vocat, paribus locis habet iambum uel tribrachum, & imparibus, iambū, tribrachum, spondæum, anapestum. Hoc modo.

∪– ∪– ∪– ∪
–– ∪– –– ∪

Ades

Ades Pater supreme
Quem nemo vidit vnquam,
Patrisque sermo Christe,
Et spiritus benigne.
O trini[illegible] huius
Vis vna, lumen vnum,
Deus ex deo perennis,
Deus ex vtroque missus.
Fluxit labor diei,
Redit quietis hora,
Blandus sopor vicissim
Fessos relaxat artus.
Mens æstuans procellis,
Curisque sauciata,
Totis bibit medullis
Obliuiale poclum.
Serpit per omne corpus
Lethæa vis, nec vllum
Miseris doloris ægri
Patitur manere sensum.
Lex hæc data est caducis
Deo iubente membris,
Vt temperet laborem
Medicabilis voluptas.
Sed dum pererrat omnes
Quies amica venas,

Pectuſque feriatum
Placat rigante ſomno:
Liber vacat per auras
Rapido vigore ſenſus,
Variaſque per figuras
Quæ ſunt operta cernit,
Quia mens ſoluta curis
Cui eſt origo cœlum,
Puruſque fons ab ætre
Iners iacere neſcit.
Imitata multiformes
Facies, ſibi ipſa fingit
Per quas repente currens
Tenui fruatur actu.
Sed ſenſa ſomniantum
Diſpar fatigat horror,
Nunc ſplendor intererrat,
Qui dat futura noſſe.
Plerumque diſsipatis
Mendax imago veris,
Animos pauore mœſtos
Ambage fallit atra.
Quem rara culpa morum
Non polluit frequenter,
Hunc lux ſerena vibrans
Res edocet latentes.

Atqui coinquinatum
Vitiis cor impiauit,
Lusus pauore multo
Species videt tremendas.
Hoc Patriarcha noster
Sub carceris catena
Geminis simul ministris
Interpres adprobauit.
Quorum reuersus vnus
Dat poculum tyranno,
Ast alterum rapaces
Fixum vorant volucres.
Ipsum deinde Regem
Perplexa somniantem,
Monuit famem futuram
Clausis cauere aceruis.
Mox præsul ac tetrarches
Regnum per omne iussus
Sociam tenere virgam,
Dominæ resedit aulæ.
O quam profunda iustis
Arcana, per soporem
Aperit tuenda Christus,
Quàm clara, quàm tacenda.
Euangelista summi
Fidissimus magistri,

Signata quæ latebant
Nebulis videt remotis.
Ipsum tonantis agnum
De cæde purpurantem,
Qui conscium futuri
Librum resignat vnus.
Huius manum potentem
Gladius perarmat anceps,
Et fulgurans vtrinque
Duplicem minatur ictum
Quæsitor ille solus
Animæque, corporisque,
Ensisque bis timendus
Prima, ac secunda mors est.
Idem tamen benignus
Vltor, retundit iram,
Paucosque non piorum
Patitur perire in æuum.
Huic inclytus perenne
Tribuit pater tribunal,
Hunc obtinere iussit
Nomen supra omne nomen.
Hic præpotens cruenti
Extinctor Antichristi,
Qui de furente monstro
Pulchrum refert trophæum,

Quam

Quam beſtiam capacem,
Populoſque deuorantem,
Quam ſanguinis charybdim,
Ioannes execratur,
Hæc nempe, quæ ſacratum
Præferre nomen auſa,
Imam petit gehennam,
Chriſto perempta vero.
Tali ſopore iuſtus
Mentem relaxat heros,
Vt ſpiritu ſagaci
Cœlum peragret omne.
Nos nil meremur horum,
Quos creber implet error,
Concreta quos malarum
Vitiat cupido rerum.
Sat eſt quiete dulci
Feſſum fouere corpus,
Sat ſi nihil ſiniſtrum
Vanæ minentur vmbræ.
Cultor Dei memento
Te fontis, & lauacri
Rorem ſubiſſe ſanctum,
Te chriſmate innouatum.
Fac cum vocante ſomno
Caſtum petis cubile,

Frontem, locumque cordis
Crucis figura signet.
Crux pellit omne crimen,
Fugiunt crucem tenebræ,
Tali dicata signo
Mens fluctuare nescit.
Procul ò procul vagantum
Portenta somniorum,
Procul esto peruicaci
Præstigiator astu.
O tortuose serpens,
Qui mille per Meandros,
Fraudesque flexuosas
Agitas quieta corda,
Discede, Christus hic est,
Hic Christus est, liquesce,
Signum, quod ipse nosti,
Damnat tuam cateruam.
Corpus licet fatiscens
Iaceat recline paulum,
Christum tamen sub ipso
Meditabimur sopore.

HYMNVS IEIVNANTIVM.

Carmen monocolon iambicũ, senarium, acatalecticum, locis imparibus habens spondeum, anapæstũ, iambum, tribrachũ paribus vero iambum, & nonnunquam tribrachum.

O Nazarene dux Bethleem, verbũ patris,
Quem partus alui virginalis protulit,
Adesto castis Christe parsimoniis,
Festumque nostrum rex serenus aspice,
Ieiuniorum dum litamus victimam.
Nihil hoc profecto purius mysterio,
Quo fibra cordis expiatur liuidi,
Intemperata quo domantur viscera
Aruina putrem ne resudans crapulam
Obstrangulatæ mentis ingenium p̃mat.
Hinc subiugatur luxus, & turpis gula,
Vini, atque somni degener socordia,
Libido sordens, inuerecundus lepos,
Variæque pestes languidorum sensuum,
Parcam subactæ disciplinam sentiunt.
Nam si licenter diffluens potu, & cibo,
Ieiuna rite membra non coerceas,
Sequitur, frequenti marcida oblectamine,
Scintilla mentis vt tepescat nobilis,
Animusque pigris stertat vt præcordijs.
Frenentur ergo corporum cupidines,
Detersa vt intus emicet prudentia,
Sic excitato perspicax acumine,
Liberque flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur.
Helias tali creuit obseruantia

Vetus sacerdos, ruris hospes aridi,
Fragore ab omni quem remotū, & segrege
Spreuisse tradunt criminum frequentiam,
Casto fruentem Syrtium silentio.
Sed mox in auras igneis iugalibus,
Curruque raptus euolauit præpeti,
Ne de propinquo sordium contagio
Dirus quietum mundus afflaret virum
Olim probatis inclytum ieiuniis.
Non ante cœli principem septemplicis
Moses tremendi fidus interpres throni
Potuit videre quàm decem recursibus
Quater volutis sol peragrans sydera
Omni carentem cerneret substantia.
Victus precantis solus in lachrymis fuit
Nam flendo pernox, irrigatum puluerem
Humi madentis ore pressit cernuo,
Donec loquentis voce perstrictus Dei,
Expauit ignem non ferendum visibus.
Ioannes huius artis haud minus potens,
Dei perennis, præcucurrit filium,
Curuos viarum qui retorsit tramites,
Et flexuosa corrigens dispendia,
Dedit sequendam calle recto lineam.
Hanc obsequelam præparabat nuncius
Mox affuturo construens iter Deo,
Cliuo

Cliuosa planis, confragosa vt lenibus
Conuerterentur, neue quicquam deuium
Inlapsa terris inueniret veritas.
Non vsitatis ortus hic natalibus,
Oblita lactis iam vieto in pectore
Matris tetendit seruus infans vbera,
Nec ante partu de senili effusus est,
Quàm prædicaret virginem plenam Deo.
Post in patentes ille solitudines,
Amictus hirtis bestiarum pellibus,
Setisve tectus, hispida & lanugine,
Secessit, horrens inquinari, & pollui
Contaminatis oppidorum moribus.
Illic dicata parcus abstinentia
Potum, cibumque vir seueræ industriæ
In vsque serum respuebat vesperum,
Parum locustis & fauorum agrestium
Liquore pastum corpori suetus dare.
Hortator ille primus, & doctor nouæ
Fuit salutis, nam sacrato in flumine
Veterum piatas lauit errorum notas,
Sed tincta postquam mẽbra defecauerat,
Cœlo refulgens influebat spiritus.
Hoc ex lauachro labe dempta criminum,
Ibant renati non secus quàm si rudis
Auri recocta vena pulchrum splendeat,

Micet C v.

Micet metalli siue lux argentei,
Sudum polito prænitens purgamine.
Referre prisci stemma nunc ieiunii
Libet, fideli proditum volumine,
Vt diruendæ ciuitatis incolis
Fulmen benigni mansuefactum patris
Pie repressis ignibus pepercerit.
Gens insolenti præpotens iactantia
Pollebat olim, quam fluentem nequiter
Corrupta vulgo soluerat lasciuia,
Et inde bruto contumax fastidio,
Cultum superni negligebat numinis.
Offensa tandem iugis indulgentiæ
Censura, iustis excitatur motibus,
Dextram perarmat rhompheali incendio,
Nimbos crepantes, & fragosos turbines
Vibrans, tonantum nube flãmarum quatit
Sed pœnitendi dum datur diecula,
Si forte vellent improbam libidinem,
Veteresque nugas condomare, ac frangere,
Suspendit ictum terror exorabilis,
Paulumque dicta substitit sententia.
Ionam Prophetam mitis vltor excitat,
Pœnæ imminentis iret vt prænuncius:
Sed nosset ille cum minacem iudicem
Seruare malle, quàm ferire, ac plectere,

Tect

Tectam latenter vertit in Tharsos fugam.
Celsam paratis pontibus scandit ratem,
Vdo reuincta fune puppis soluitur.
Itur per altum, fit procellosum mare,
Tum causa tanti quæritur periculi,
Sors in fugacem missa vatem decidit.
Iussus perire solus è cunctis reus,
Cuius voluta crimen vrna expresserat,
Præceps rotatur, ac profundo imergitur,
Exceptus inde beluinis faucibus,
Alui capacis viuus hauritur specu.
Transmissa raptim præda, cassos dentium
Eludit ictus, incruentam transuolans
Impune linguam, ne retentam mordicus,
Offam molares dissecarent vuidi,
Os omne transit, & palatum præterit.
Ternis dierum, ac noctium processibus
Mansit ferino deuoratus gurgite
Errabat illic per latebras viscerum,
Ventris recessus circumibat tortiles
Anhelus, extis intus æstuantibus.
Intactus exin tertiæ noctis vice,
Monstri vomentis pellitur singultibus,
Qua murmuranti fine fluctus frangitur,
Salsosque candens spuma tundit pumices,
Ructatus exit, seque seruatum stupet

In Ni

In Niniuitas se coactus percito
Gressu reflectit, quos vt increpauerat
Pudenda Censor imputans opprobria,
Impendet, inquit, ira summi vindicis,
Vrbemque flāma mox cremabit, credite.
Apicem deinceps ardui montis petit,
Visurus inde conglobatum turbidæ
Fumum ruinæ, cladis & diræ struem,
Tectus flagellis multinodi germinis,
Nato & repente perfruens vmbraculo.
Sed mœsta postquàm ciuitas vulnus noui
Hausit doloris, heu supremum palpitat,
Cursant per ampla congregatim mœnia
Plebs, & senatus, omnis ætas ciuium,
Pallens iuuentus, eiulantes fœminæ,
Placet frementem publicis ieiuniis
Placare Christum, mos edendi spernitur.
Glaucos amictus induit monilibus
Matrona demptis, proque gēma, & serico
Crinem fluentem sordidus spargit cinis.
Squalent recincta veste pullati patres,
Setasque plangens turba sumit textiles.
Impexa villis virgo bestialibus,
Nigrante vultum contegit velamine,
Iacens harenis & puer prouoluitur.
Rex ipse, Coos æstuantem murices

Lænam

Lænam reuulſa diſsipabat fibula
Gemmas virentes, & lapillos ſutiles,
Inſigne frontis exuebat vinculum
Turpi capillos impeditos puluere.
Nullus bibendi, nemo veſcendi memor,
Ieiuna menſas pubes omnis liquerat,
Quin & negato lacte vagientium
Fletu madeſcunt paruulorum cunulæ,
Succum papillæ parca nutrix denegat.
Greges & ipſos claudit armentalium
Sollers virorum cura, ne vagum pecus
Contingat ore rorulenta gramina,
Potum ſtrepentis neve fontis hauriat,
Vacuis querelæ perſonant præſepibus.
Mollitus his, & talibus, breuem Deus
Iram refrenat, temperans oraculum,
Proſper ſiniſtrum, prona nam clementia
Haud difficulter ſupplicem mortalium
Soluit reatum, fitque fautrix flentium.
Sed cur vetuſtæ gentis exemplum loquor?
Pridem caducis cum grauatus artubus
Ieſus, dicato corde ieiunauerit,
Prænuncupatus ore qui prophetico
Emanuel eſt, ſiue nobiſcum Deus.
Qui corpus iſtud molle naturaliter
Captumque laxo ſub voluptatum iugo,

Virtu

Virtutis arcta lege fecit liberum,
Emancipator seruientis plasmatis,
Regnantis ante victor & cupidinis.
Inhospitali namque secretus loco
Quinis diebus octies labentibus,
Nullam ciborum vindicauit gratiam,
Firmans salubri scilicet ieiunio
Vas appetendis imbecillum gaudiis.
Miratus hostis posse limum tabidum
Tantum laboris sustinere ac perpeti
Explorat arte sciscitator callida
Deus ne membris sit receptus terreis.
Sed increpata fraude, post tergum ruit.
Hoc nos sequamur quisque nũc pro viribus,
Quod consecrati tu magister dogmatis
Tuis dedisti Christe sectatoribus,
Vt cum vorandi vicerit libidinem,
Late triumphet Imperator spiritus.
Hoc est quod atri liuor hostis inuidet,
Mundi polique quod gubernator probat,
Altaris aram quod facit placabilem,
Quod dormientis excitat cordis fidem,
Quod limat ægram pectorum rubiginem,
Perfusa non sic amne flamma extinguitur,
Nec sic calente sole tabescunt niues,
Vt turbidarum scabra culparum seges

Vanc.

Vanescit almo trita sub ieiunio,
Si blanda semper misceatur largitas.
Est quippe & illud grande virtutis genus,
Operire nudos, indigentes pascere,
Opem benignam ferre supplicantibus,
Vnam paremque sortis humanæ vicem
Inter potentes atque egenos ducere.
Satis beatus quisque dextram porrigit,
Laudis rapacem, prodigam pecuniæ,
Cuius sinistra dulce factum nesciat,
Illum perennes protinus complent opes,
Ditatque fructus fœnerantem centuplex.

Carmen vulgo Saphicum constans Cretico, Ionico a maiore & dichorio Siletur post creticum tempus vnum si sit finis dictionis. Alioqui siletur post primam vel quintam syllabam Est autem dicolon tetrastrophon. sed quartus versus vulgo Adonius constat dactylo & spondeo vel choriambo et sillaba longa Hoc modo.

—∪— —∪∪ —∪ —∪
— ∪∪ ——

CHriste seruorum regimen tuorum,
Mollibus qui nos moderans habenis,
Leniter frenas, facilique septos
Lege coerces.
Ipse cum portans onus impeditum

Corpo

Corporis, duros tuleris labores,
Maior exemplis, famulos remisso
Dogmate palpas.
Nona summissum rotat hora solem,
Partibus vixdum tribus euolutis,
Quarta deuexo superst in axe
Portio lucis.
Nos breuis voti dape vindicata
Soluimus festum, fruimurque mensis
Adfatim plenis, quibus imbuatur
Prona voluptas.
Tantus æterni fauor est magistri,
Doctor indulgens ita nos amico
Lactat hortatu, leuis obsequela vt
Mulceat artus.
Addit & nequis velit inuenusto
Sordidus cultu lacerare frontem,
Sed decus vultus, capitisque pexum
Comat honorem.
Terge ieiunans, ait, omne corpus,
Neve subducto faciem rubore
Luteus tingat color, aut notetur
Pallor in ore.
Rectius læto tegimus pudore
Quicquid ad cultum patris exhibemus,
Cernit occultum Deus, & latentem
Munere donat. Ille

Ille ouem morbo residem, gregique
Perditam sanat male dissipantem
Vellus adfixis vepribus per hirtæ
Deuia syluæ.
Impiger pastor reuocat, lupisque
Gestat exclusis humeros grauatus,
Inde purgatam reuehens aprico
Reddit ouili.
Reddit & pratis, viridique campo
Vibrat implexis vbi nulla lappis
Spina, nec germen sudibus perarmat
Carduus horrens.
Sed frequens palmis nemus, & reflexa
Vernat herbarum coma, tum perennis
Gurgitem viuis vitreum fluentis
Laurus obumbrat.
Hisce pro donis tibi fide pastor,
Seruitus quænam poterit rependi?
Nulla compensant precium salutis
Vota precantum:
Quamlibet spreto sine more pastu
Sponte confectos tenuemus artus,
Teque contemptis epulis rogemus
Nocte dieque.
Vincitur semper minor obsequentum
Cura, nec munus genitoris æquat,
Frangit & cratem luteam laboris
Grandior vsus.

Ergo ne limum fragilem solutæ
Deserant vires, & aquosus albis
Humor in venis dominetur, ægrum
Corpus eneruans.

Laxus, ac liber modus abstinendi
Ponitur cunctis, neque nos seuerus
Terror impellit, sua quemque cogit
Velle potestas.

Sufficit quicquid facias vocato
Numinis nutu prius, inchoare,
Siue tu mensam renuas, cibumve
Sumere tentes.

Annuit dexter Deus, & secundo
Prosperat vultu velut hoc salubre
Fidimus nobis fore, quod dicatas
Carpimus escas

Sit bonum supplex precor, & medelam
Conferat membris, animumque pascat
Sparsus in venas cibus obsecrantum
Christicolarum.

HYMNVS OMNI HORA.

Carmen trochaicum octonarium catalecticũ, constans septẽ pedibus & syllaba. locis imparibus semper trocheum aut tribrachum recipit. Paribus vero inserũtur Spondeus, dactilus anapestus, grauitatis imo & necessitatis causa admissi, In fine quarti pedis cæsuram habet Hoc modo-

–∪ –– –∪ –– ∪– –∪ –∪ –

Da puer

CATHEMERINON.

DA puer plectrū, choreis vt canam fidelib⁹,
Dulce carmē & melodū gesta cristi isignia,
Hunc camœna nostra solum pāgat, hunc laudet lyra.
Christus est quē rex sacerdos adfuturū protinus,
Infulatus cōcinebat voce, chorda, & tympano,
Spiritū cœlo influentem per medullas hauriens.
Facta nos & iam probata pangimus miracula,
Testis est orbis, nec ipsa terra quod vidit, negat,
Comminus Deū docendis proditū mortalibus.
Corde natus ex parentis ante mundi exordium,
Alpha & o cognominatus ipse fons & clausula
Omniū quæ sunt, fuerūt queq; post futura sūt.
Ipse iussit, & creata, dixit ipse, & facta sunt,
Terra, cœlum, fossa ponti trina rerum machina,
Quæq; in his viget sub alto solis, & lunæ globo.
Corporis formā caduci, membra morti obnoxia
Induit, ne gens periret protoplasti ex germine,
Merserat quem lex profundo noxialis tartaro.
O beatus ortus ille, virgo cum puerpera
Ædidit nostram salutem, fœta sancto spiritu,
Et puer redemptor orbis os sacratum protulit.
Psallat altitudo cœli, psallat omnis angelus.
Quicquid est virtutis vsquā psallat in laudē Dei:
Nulla linguarum silescat, vox & ōnis consonet.
Ecce quem vates vetustis concinebant seculis,
Quē prophetarū fideles paginę spoponderant,
Emicat promissus olim, cuncta collaudent eum.

Cantharis infuſa lympha fit falernum nobile,
Nunciat vinũ miniſter eſſe promptũ ex hydria,
Ipſe rex ſapore tinctis opſtupeſcit poculis.
Membra morbis vlceroſa, viſcerum putredines
Mãdo, vt abluãtur, inquit, fit ratũ quod iuſſerat,
Turgidam cutẽ repurgant vulnerum piamina,
Tu perennibus tenebris iam ſepulta lumina
Inlinis limo ſalubri, ſacri & oris nectare
Mox apertis, hac medela lux reducta eſt orbibus
Increpas ventũ furentẽ quod procellis triſtibus
Vertat æquor fundo ab imo, vexet & vagã ratẽ:
Ille iuſſis obſecundat, mitis vnda ſternitur
Extimũ veſtis ſacratæ furtim mulier attigit,
Protinus ſalus ſecuta eſt, ora pallor deſerit,
Siſtitur riuus, cruore qui fluebat perpeti.
Exitu dulcis iuuentæ raptum ephebum viderat,
Orba quem mater ſupremis funerabat fletibus:
Surge dixit, ille ſurgit, matri & aſtans redditur.
Sole iã quarto carentẽ, iã ſepulchro abſconditũ
Lazarum iubet vigere reddito ſpiramine,
Fœtidũ iecur reductus rurſus intrat halitus.
Ambulat per ſtagna ponti, ſũma calcat fluctuũ,
Mobilis liquor profundi pendulã præſtat viã.
Nec fatiſcit vnda ſanctis preſſa ſub veſtigiis.
Suetus antro buſtiali ſub catenis frendere,
Mentis impos efferatis percitus furoribus
proſilit, ruitq; ſupplex Chriſtũ adeſſe vt ſenſerat
Pulſa peſtis lubricorum milleformis dæmonũ,

Cor

Corripit gregis suilli sordida spurcamina,
Seq; nigris mergit vndis, vt pecus lymphaticũ.
Quinque panibus peresis, & gemellis piscibus,
Affatim referta iam sunt accubantum milia,
Fertq; qualus ter quaternus ferculorũ fragmina
Tu cibus, potusque noster, tu perennis suauitas,
Nescit esurire in æuum qui tuam sumit dapem,
Nec lacunam ventris implet, sed fouet vitaliã.
Clausus aurium meatus, & sonorum nescius,
Purgat ad ꝑcepta Christi crassa quæq; obstacula
Vocibus capax fruendis, ac susurris peruius.
Omnis ægritudo cedit, languor omnis pellitur,
Lingua fatur quam veterna vinxerant silentia,
Gestat & suum per vrbem lætus æger lectulum.
Quin & ipsum, ne salutis inferi expertes forent,
Tartarum benignus intrat, fracta cedit ianua,
Vectibus cadit reuulsus cardo dissolubilis.
Illa prompta ad inruentes, ad reuertentes tenax,
Obice extrorsum recluso porta reddit mortuos
Lege versa, & limẽ atrũ iam recalcandum patet.
Sed Deus dũ luce fulua mortis antra inluminat,
Dum stupentibus tenebris candidũ præstat diẽ,
Tristia squalentis æthræ palluerũt sydera.
Sol refugit, & lugubri sordidus ferrugine
Igneum reliquit axem, seque mœrens abdidit,
Fertur horruisse mundus noctis æternæ chaos.
Solue vocẽ mens sonoram, solue linguã mobilẽ,
Dic trophæũ passionis, dic triumphalem crucẽ,
Pange D iij.

Pange vexillũ notatis quod refulget frontibus.
O nouum cædis stupendæ vulneris miraculum,
Hic cruoris fluxit vnda, lympha parte ex altera,
Lympha népe dat lauacrũ, tũ corona ex sanguie (est
Vidit anguis imolatã corporis sacri hostiã,
Vidit & fellis perusti, mox venenum perdidit,
Saucius dolore multo colla fractus sibilat.
Quid tibi, profane serpens, profuit rebus nouis
Plasma primum perculisse versipelli astutia?
Diluit culpam recepto forma mortalis Deo.
Ad breuem se mortis vsum dux salutis dedidit,
Mortuosque olim sepultos vt redire isuesceret,
Dissolutis pristinorum vinculis peccaminum.
Hunc patres, sanctiq; multi conditoré præuium,
Iam reuertentem secuti, tertio denique die
Carnis induméta sumunt, equ[illegible] ustis prodeũt,
Cerneres coire membra de fauilli[illegible] aridis,
Frigidum venis resumptis puluerem tepescere,
Ossa, neruos, ac medullas glutino cutis tegi,
Post vt occasũ resoluit vitæ, & hominé reddidit.
Arduum tribunal alti, victor ascendit patris,
Inclytam cœlo reportans passionis gloriam.
Macte iudex mortuorum, macte rex viuentium,
Dexter in parentis arce qui cluis virtutibus
Omnium venturus inde iustus vltor criminũ,
Te senes, & te iuuentus, paruulorum te chorus,
Turba matrum, virginumq; simplices puellulæ,
Voce concordes pudicis perstrepant concẽtib⁹.

Flu

Fluminũ lapſus & vndæ, littorum crepidines,
Imber æſtus nix pruina, ſilua & arua nox dies
Omnibus te concelebrent ſeculorũ ſeculis.

HYMNVS in exequiis defunctorum.

Carmen dimetrum catalecticum xiiii. temporũ cõſtans ionico vel integro vel diuiſo, quem ſequitur choriãbus cũ ſyllaba & ſilentio quatuor temporum. Hoc modo.

uu– uu– uu–

DEus ignee fons animarum,
Duo qui ſocians elementa,
Viuum ſimul, ac moribundum
Hominem pater effigiaſti.
Tua ſunt, tua rector vtraque,
Tibi copula iungitur horum,
Tibi dum vegetata cohærent,
Animus ſimul & caro viuit.
Reſciſſa ſed iſta ſeorſum
Soluunt hominem, perimuntque
Humus excipit arida corpus,
Petit halitus aera feruens.
Quia cuncta creata neceſſe eſt
Labefacta ſeneſcere tandem,
Compactaque diſſociari,
Et diſſona texta retexi.
Hanc tu deus optime mortem
Famulis abolere paratus,
Iter inuiolabile monſtras,
Quo perdita membra reſurgant.
Vt dum generoſa caducis, Ceu

Ceu carcere clausa ligantur,
Pars illa potentior extet,
Quæ germen ab æthere traxit.
Si terrea forte voluntas
Luteum sapit, & graue captat,
Animus quoque pondere victus,
Sequitur sua membra deorsum.
At si generis memor ignis
Contagia pigra recuset,
Vehit hospita viscera secum,
Pariterque reportat ad astra.
Nam quod requiescere corpus
Vacuum sine mente videmus,
Spacium breue restat, vt alti
Repetat collegia sensus.
Venient cito secula, cum iam
Socius calor ossa reuisat,
Animataque sanguine viuo
Habitacula pristina gestet.
Quæ pigra cadauera pridem
Tumulis putrefacta iacebant,
Volucres rapientur in auras,
Animas comitata priores.
Hinc maxima cura sepulchris
Impenditur, hinc resolutos
Honor vltimus accipit artus,
Et funeris ambitus ornat.
Candore nitentia claro
Prætendere lintea mos est,

Asperſaque myrrha Sabæo
Corpus medicamine ſeruat.
Quid nam ſibi ſaxa cauata?
Quid pulchra volunt monumenta?
Res quod niſi creditur illis
Non mortua, ſed data ſomno?
Hoc prouida chriſticolarum
Pietas ſtudet, vtpote credens
Fore protinus omnia viua,
Quæ nunc gelidus ſopor ' vrget ' arcet
Qui iacta cadauera paſſim
Miſerans tegit aggere terræ
Opus exhibet ille benignum
Chriſto pius omnipotenti.
Quia lex eadem monet omnes
Gemitum dare ſorte ſub vna,
Cognataque funera nobis
Aliena in morte dolere
Sancti ſator ille Tobiæ,
Sacer ac venerabilis heros,
Dapibus iam rite paratis
Ius prætulit exequiarum.
Iam ſtantibus ille miniſtris,
Cyathos & fercula liquit,
Studioque accinctus humandi,
Fletu dedit oſſa ſepulchro.
Veniunt mox præmia cœlo,
Preciumque rependitur ingens,
Nam lumina neſcia ſolis Deus

Deus insita felle serenat.
Iam tunc docuit pater orbis,
Quàm sit rationis egena,
Mordax, & amara medela,
Cùm lux animum noua vexat.
Docuit quoque non prius vllum
Cœlestia cernere regna,
Quàm nocte & vulnere tristi
Tolerauerit aspera mundi.
Mors ipsa beatior inde est,
Quod per cruciamina lethi
Via panditur ardua iustis,
Et ad astra doloribus itur.
Sic corpora mortificata
Redeunt melioribus annis,
Nec post obitum recalescens
Compago fatiscere nouit.
Hæc quæ modo pallida tabo
Color albidus inficit ora,
Tunc flore venustior omni,
Sanguis cute tinget amœna.
Iam nulla deinde senectus
Frontis decus inuida carpet,
Macies neque sicca lacertos
Succo tenuabit adeso,
Morbus quoque pestifer artus
Qui nunc populatur anhelos,
Sua tunc tormenta resudans
Luet inter vincula mille.

Hunc

Hunc eminus aere ab alto
Victrix caro, iamque perennis
Cernet ſine fine gementem
Quos mouerat ipſe dolores.
Quid turba ſuperſtes inepta
Clangens vlulamina miſcet?
Cur tam bene condita iura,
Luctu dolor arguit amens?
Iam mœſta quieſce querela,
Lachrymas ſuſpendite matres,
Nullus ſua pignora plangat,
Mors hæc, reparatio vitæ eſt.
Sic ſemina ſicca vireſcunt
Iam mortua, iamque ſepulta,
Quæ reddita ceſpite ab imo
Veteres meditantur ariſtas.
Nunc ſuſcipe terra fouendum,
Gremioque hunc concipe molli,
Hominis tibi membra ſequeſtro,
Generoſa & fragmina credo.
Animæ fuit hæc domus olim
Factoris ab ore creatæ,
Feruens habitauit in iſtis
Sapientia principe Chriſto.
Tu depoſitum tege corpus,
Non immemor ille requiret
Sua munera fictor, & autor,
Propriique ænigmata vultus.
Veniant modo tempora iuſta,

Cum

Cum spem Deus impleat omnem,
Reddas patefacta necesse est,
Qualem tibi trado figuram.
Non si cariosa vetustas
Dissoluerit ossa fauillis,
Fueritque cinisculus arens,
Minimi mensura pugilli.
Nec si vaga flumina, & auræ
Vacuum per inane volantes,
Tulerint cum puluere neruos,
Hominem periisse licebit.
Sed dum resolubile corpus
Reuocas Deus, atque reformas,
Qua nam regione iubebis
Animam requiescere puram?
Gremio senis abdita sancti
Recubabit, vt est Eleazar,
Quem floribus vndique septum
Diues procul aspicit ardens.
Sequimur tua dicta redemptor,
Quibus atra morte triumphans,
Tua per vestigia mandas
Socium crucis ire latronem.
Patet ecce fidelibus ampli
Via lucida iam paradisi,
Licet & nemus illud adire,
Homini quod ademerat anguis,
Illic precor optime ductor,
Famulam tibi præcipe mentem

Genitali in sede sacrari,
Quam liquerat exul, & errans.
Nos tecta fouebimus ossa
Violis, & fronde frequenti,
Titulumque, & frigida saxa
Liquido spargemus odore.

HYMNVS octauo kalendas ianuarias.

Ratio huius eadem est cum Ales diei.

QVid est quod arctum circulum
Sol iam recurrens deserit?
Christus ne terris nascitur,
Qui lucis auget tramitem?
Heu quàm fugacem gratiam
Festina voluebat dies,
Quam penè subductam facem
Sensim recisa extinxerat.
Cœlum nitescat lætius,
Gratetur & gaudens humus,
Scandit gradatim denuo
Iubar priores lineas.
Emerge dulcis pusio,
Quem matris ædit castitas,
Parens & expers coniugis
Mediator, & duplex genus.
Ex ore quamlibet patris
Sis ortus, & verbo æditus,
Tamen paterno in pectore
Sophia callebas prius.

Quæ

Quæ promta cœlum condidit,
Noctem diemque & cætera,
Virtute verbi effecta ſunt
Hæc cuncta: nam verbum deus.
Sed ordinatis ſeculis,
Rerumque digeſto ſtatu,
Fundator ipſe & artifex
Permanſit in patris ſinu,
Donec rotata annalium
Tranſuoluerentur millia,
Atque ipſe peccantem diu
Dignatus orbem viſeret.
Nam cæca vis mortalium
Venerans inanes næṅias,
Vel æra, vel ſaxa algida,
Vel ligna credebat deum.
Hæc dum ſequuntur, perfidi
Prædonis in ius venerant,
Et mancipatam fumido
Vitam barathro immerſerant.
Stragem ſed iſtam non tulit
Chriſtus cadentum gentium
Impune, ne forſan ſui
Patris periret fabrica.
Mortale corpus induit,
Vt excitato corpore
Mortis catenam frangeret,
Hominemque portaret patri.
Hic ille natalis dies,

Quo

Quo te creator arduus
Spirauit, & limo indidit,
Sermone carnem glutinans.
Sentisne virgo nobilis,
Matura per fastidia
Pudoris intactum decus
Honore partus crescere:
O quanta rerum gaudia
Aluus pudica continet,
Ex qua nouellum seculum
Procedit, & lux aurea.
Vagitus ille exordium
Vernantis orbis prodidit,
Nam tunc renatus sordidum
Mundus veternum depulit.
Sparsisse tellurem reor
Rus omne densis floribus,
Ipsasque harenas Syrtium
Fragrasse nardo, & nectare.
Te cuncta nascentem puer
Sensere dura, & barbara,
Victusque saxorum rigor
Obduxit herbam cotibus.
Iam mella de scopulis fluunt,
Iam stillat ilex arido
Sudans amomum in stipite,
Iam sunt myricis balsama.
O sancta præsepis tui
Æterne rex cunabula,

Populiſque per ſeclum ſacra,
Mutis & ipſis credita,
Adorat hæc brutum pecus,
Indocta turba ſcilicet.
Adorat excors natio,
Vis cuius in paſtu ſita eſt.
Sed cum fideli ſpiritu
Concurrat ad præſepia
Pagana gens, & quadrupes,
Sapiatque quod brutum fuit,
Negat patrum proſapia,
Peroſa præſentem Deum,
Credas venenis ebriam
Furiiſve lymphatam rapi.
Quid prona per ſcelus ruis?
Agnoſce, ſi quicquam tibi
Mentis reſedit integræ,
Ducem tuorum principum.
Hunc quem latebræ & obſtetrix
Et virgo fœta, & cunula,
Et imbecilla infantia,
Regem dederunt gentibus:
Peccator intueberis
Celſum coruſcis nubibus,
Deiectus ipſe & irritis
Plangens reatum fletibus.
Cum vaſta ſignum buccina
Terris cremandis miſerit,
Et ſciſſus axis cardinem

Mundi ruentis soluerit.
Insignis ipse, & præminens
Meritis rependet congrua,
His lucis vsum perpetis,
Illis gehennam & tartarum.
Iudæa tunc fulmen crucis
Experta, qui sit senties,
Quem te furoris præsule
Mors hausit, & mors reddidit.

HYMNVS EPIPHANIAE.

Ratio carminis huius cõuenit cũ superiori.

QVicunque Christum quæritis,
Oculos in altum tollite,
Illic licebit visere
Signum perennis gloriæ.
Hæc stella, quæ solis rotam
Vincit decore, ac lumine,
Venisse terris nunciat
Cum carne terristri Deum.
Non illa seruit noctibus,
Sequuta lunam menstruam,
Sed sola cœlum possidens,
Cursum dierum temperat.
Arctoa quamuis sydera
In se retortis motibus
Obire nolint, attamen
Plerunque sub nimbis latent.
Hoc sydus æternum manet,

Hæc ſtella nunquam mergitur,
Nec nubis occurſu abdita
Obumbrat obductam facem.
Triſtis comœta intercidat,
Et ſi quod aſtrum Sirio
Feruet vapore, iam Dei
Sub luce deſtructum cadat.
En Perſici ex orbis ſinu,
Sol vnde ſumit ianuam,
Cernunt periti interpretes
Regale vexillum Magi.
Quod vt refulſit, cæteri
Ceſſere ſignorum globi,
Nec pulcher eſt auſus ſuam
Conferre flammam lucifer.
Quis iſte tantus, inquiunt,
Regnator, aſtris imperans,
Quem ſic tremunt cœleſtia,
Cui lux, & æthra inſeruiunt?
Illuſtre quiddam cernimus,
Quod neſciat finem pati,
Sublime, celſum, interminum,
Antiquius cœlo, & Chao.
Hic ille rex eſt gentium,
Populique rex Iudaici,
Promiſſus Abrahæ patri,
Eiusque in æuum ſemini.
Æquanda nam ſtellis ſua
Cognouit olim germina, Primus

Primus ſator credentium,
Nati immolator vnici.
Iam flos ſubit Dauidicus
Radice Ieſſæa æditus,
Sceptrique per virgam virens,
Rerum cacumen occupat.
Exin ſequuntur perciti
Fixis in altum vultibus,
Qua ſtella ſulcum traxerat,
Claramque ſignabat viam.
Sed verticem pueri ſupra
Signum pependit imminens,
Pronaque ſubmiſſum face
Caput ſacratum prodidit.
Videre quod poſtquàm Magi,
Eoa promunt munera,
Stratique votis offerunt
Thus, myrrham, & aurum regium.
Agnoſce clara inſignia
Virtutis, ac regni tui
Puer ò, cui trinam pater
Prædeſtinauit indolem.
Regem, Deumque adnunciant,
Theſaurus, & fragrans odor
Thuris Sabæi, ac myrrheus
Puluis ſepulchrum prædocet.
Hoc eſt ſepulchrum quo Deus
Dum corpus extingui ſinit,
Atque id ſepultũ ſuſcitat.

Mortis refregit cracerem.
O ſola magnarum vrbium
Maior Bethlem, cui contigit
Ducem ſalutis cœlitus
Incorporatum gignere.
Altrice te ſummo patri
Hæres creatur vnicus,
Homo ex tonantis ſpiritu,
Idemque ſub membris Deus.
Hunc & Prophetis teſtibus,
Iiſdemque ſignatoribus,
Teſtator, & ſator iubet
Adire regnum, & cernere.
Regnum quod ambit omnia
Dia, & marina, & terrea
A ſolis ortu ad exitum,
Et tartara, & cœlum ſupra.
Audit tyrannus anxius
Adeſſe regum principem,
Qui nomen Iſrael regat,
Teneatque Dauid regiam.
Exclamat amens nuncio,
Succeſſor inſtat, pellimur,
Satelles i, ferrum rape,
Perfunde cunas ſanguine.
Mas omnis infans occidat,
Scrutare nutricum ſinus,
Interque materna vbera
Enſem cruentet puſio.

Suspecta per Bethlem mihi
  Puerperarum est omnium
  Fraus, ne qua furtim subtrahat
  Prolem virilis indolis.
Transfigit ergo carnifex
  Mucrone districto furens
  Effusa nuper corpora,
  Animasque rimatur nouas.
Locum minutis artubus
  Vix interemptor inuenit,
  Quo plaga descendat patens,
  Iuguloque maior pugio est.
O barbarum spectaculum,
  Inlisa ceruix cautibus
  Spargit cerebrum lacteum,
  Oculosque per vulnus vomit.
Aut in profundum palpitans,
  Mersatur infans gurgitem,
  Cui subter arctis faucibus,
  Singultat vnda & halitus.
Saluete flores martyrum,
  Quos lucis ipso in limine
  Christi insecutor sustulit,
  Ceu turbo nascentes rosas.
Vos prima Christi victima,
  Grex immolatorum tener,
  Aram ante cuius simplices
  Palma, & coronis luditis.
Quid proficit tantum nefas? Quid

Quid crimen Herodem iuuat?
Vnus tot inter funera
Impune Chriſtus tollitur.
Inter coæuę ſanguinis
Fluenta, ſolus integer
Ferrum, quod orbabat nurus,
Partus fefellit virginis.
Sic ſtulta Pharaonis mali
Edicta quondam fugerat,
Chriſti figuram præferens
Moſes, receptor ciuium.
Cautum & ſtatutum ius erat,
Quo non liceret matribus,
Cum pondus alui abſoluerent,
Puerile pignus tollere.
Mens obſtetricis ſedulæ
Pie in tyrannum contumax,
Ad ſpem potentis gloriæ
Furata ſeruat paruulum.
Quem mox ſacerdotem ſibi
Aſſumpſit orbis conditor,
Per quem notatam ſaxeis
Legem tabellis traderet.
Licet ne Chriſtum noſcere
Tanti per exemplum viri?
Dux ille cæſo Ægyptio
Abſoluit Iſrael iugo.
At nos ſubactos iugiter,
Erroris imperio graui,

Dux

Dux noster hoste saucio
Mortis tenebris liberat.
Hic expiatam fluctibus
Plebem marino in transitu
Repurgat vndis dulcibus,
Lucis columnam præferens.
Hic præeunte exercitu,
Passis in altum brachiis,
Sublimis Amalech premit
Crucis quod instar tunc fuit.
Hic nempe Iesus verior,
Qui longa post dispendia,
Victor suis tribulibus
Promissa soluit iugera.
Qui ter quaternas denique
Refluentis amnis alueo
Fundauit, & fixit petras,
Apostolorum stemmata.
Iure ergo se Iudæ ducem
Vidisse testantur Magi,
Cum facta priscorum ducum
Christi figuram pinxerint.
Hic rex priorum iudicum,
Rexere qui Iacob genus,
Dominæque rex ecclesiæ,
Templi & nouelli, & pristini.
Hunc posteri Effraim colunt,
Hunc sancta Manasse domus,
Omnesque suspiciut tribus

Bissena fratrum semina,
Quin & propago degener
Ritum sequuta inconditum,
Quæcunque dirum feruidis
Baal caminis coxerat.
Fumosa auorum numina
Saxum, metallum, stipitem,
Rasum, dolatum, sectile,
In Christi honorem deserit
Gaudete quicquid gentium est,
Iudæa, Roma, & Græcia,
Ægypte, Thrax, Persa, & Scytha,
Rex vnus omnes possidet.
Laudate vestrum principem
Omnes beati, ac perditi,
Viui, imbecilli, ac mortui,
Iam nemo post hac mortuus.

FINIS.

Visum est Caesareæ maiestati liberam facere potestatẽ excudendi hunc Prudentiũ Cornelio manilio Typographo, interdicereque, nequis illum intra biennium imitetur, nisi velit viginti quinque Carolis mulctari. Datũ binsiae septima maii, Anno millesimo quin. quadragesimo octauo. subsignatum
Vlierden

GANDAVI
Excudebat Cornelius Manilius typographus
Anno Domini M. D. Quadrage. octauo.

